

Mål C-425/22

Begäran om förhandsavgörande

Datum för ingivande:

28 juni 2022

Domstol som begär förhandsavgörande:

Kúria (Högsta domstolen, Ungern)

Datum för beslutet att begära förhandsavgörande:

7 juni 2022

Klagande:

MOL Magyar Olaj- és Gázipari Nyrt.

Motpart:

Mercedes-Benz Group AG

[utelämnas]

Beslut av Kúria (Högsta domstolen, Ungern) i samband med prövning av ett överklagande

[utelämnas]

Kärande: MOL Magyar Olaj- és Gázipari Nyrt. ([utelämnas] Budapest [utelämnas])

Svarande: Mercedes-Benz Group AG ([utelämnas] Stuttgart, Tyskland)

Saken i målet Talan om skadestånd

Klagande: Käranden

Domstolen i andra instans [utelämnas]:

Fővárosi Ítéltábla (Regionala appellationsdomstolen i Budapest, Ungern) [utelämnas]

Domstolen i första instans [utelämnas]:

Fővárosi Törvényszék (Allmänna domstolen i Budapest, Ungern)
[utelämnas]

Beslut

Kúria ställer följande frågor till Europeiska unionens domstol för ett förhandsavgörande:

1. När ett moderbolag väcker talan om skadestånd på grund av ett annat bolags konkurrensbegränsande beteende för att få ersättning för den skada som uteslutande drabbat dess dotterbolag till följd av detta beteende, ska domstolens behörighet då fastställas på grundval av moderbolagets säte, såsom den plats där skadan inträffade i den mening som avses i artikel 7 led 2 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1215/2012 av den 12 december 2012 om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar på privaträttens område (nedan kallad Bryssel Ia-förordningen)?

2. Är det av betydelse för tillämpningen av artikel 7 led 2 i Bryssel Ia-förordningen att inte alla dotterbolag vid tidpunkten för de olika aktuella förvärven tillhörde moderbolagets koncern?

[utelämnas]

Skäl

Saken i målet och relevanta omständigheter

- 1 I sitt slutliga beslut av den 19 juli 2016 i konkurrensärendet AT.39824 - Lastbilar fann Europeiska kommissionen att motparten, med säte i Tyskland, tillsammans med andra företag hade deltagit i en kartell mellan den 17 januari 1997 och den 18 januari 2011 genom att komma överens om bruttolistpriser för medelstora lastbilar (mellan 6 och 16 ton) och tunga lastbilar (över 16 ton) inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet, vilket utgjorde en fortlöpande överträdelse av de förbud som fastställs i artikel 101 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (nedan kallat FEUF) och artikel 53 i avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet.
- 2 Klaganden, som är ett aktiebolag med säte i Ungern och noterat på Budapestbörsen, utövar i sista hand kontroll över de företag som tillhör MOL-koncernen. Klaganden är majoritetsaktieägare, eller har på annat sätt ensam kontroll över flera bolag, såsom MOLTRANS, med säte i Ungern, INA, med säte i Kroatien, Panta och Nelsa, med säte i Italien, ROTH, med säte i Österrike, och SLOVNAFT, med säte i Slovakien. Under den överträdelseperiod som Europeiska

kommissionen fastställde i det angripna beslutet förvärvade klagandens dotterbolag indirekt från motparten, antingen genom ägande eller genom leasing, sammanlagt 71 lastbilar i olika medlemsstater.

- 3 Klaganden yrkade i sin ansökan att motparten skulle förpliktas att betala 530 851 euro jämte ränta och kostnader, med motiveringen att detta var det belopp som dess dotterbolag hade betalat för mycket för de olika lastbilarna till följd av den priskartell som Europeiska kommissionen hade konstaterat. I sin egenskap av kontrollerande bolag i koncernen och med stöd av teorin om ekonomisk enhet försökte klaganden göra gällande dotterbolagens skadeståndsanspråk mot motparten för egen del. Klaganden ansåg på grundval av artikel 7 led 2 i Bryssel Ia-förordningen att den behöriga domstolen var den domstol där klaganden hade sitt säte, eftersom det var där som centrumet för koncernens ekonomiska och finansiella intressen var beläget och därmed den plats där effekten av skadan slutligen uppkommit. I sin egenskap av kontrollerande bolag i koncernen ansåg klaganden att den skada som dotterbolagen lidit var dess egen skada.
- 4 Motparten gjorde en invändning om bristande behörighet och bestred att den åberopade bestämmelsen skulle kunna utgöra en grund för domstolens behörighet.
- 5 Domstolen i första instans meddelade på eget initiativ ett avskrivningsbeslut. I beslutet konstaterades att den särskilda behörighetsgrund som anges i artikel 7 led 2 i Bryssel Ia-förordningen ska tolkas restriktivt i enlighet med relevant rättspraxis från Europeiska unionens domstol (nedan kallad EU-domstolen) och att den endast får tillämpas om det finns en särskilt nära koppling. Domstolen i första instans påpekade att det i fallet med denna kartell inte var möjligt att fastställa var skadan hade inträffat, eftersom det rörde sig om ett flertal avtal som ingåtts vid möten och diskussioner som hållts i olika medlemsstater. På grundval av detta drog domstolen i första instans slutsatsen att det borde undersökas om Ungern kunde identifieras som den plats där skadan hade inträffat. I detta avseende konstaterade domstolen i första instans att klagandens skada faktiskt bestod av en s.k. ren ekonomisk förlust, och hänvisade mot denna bakgrund till tolkningen i EU-domstolens dom av den 10 juni 2004, Kronhofer (C-168/02, EU:C:2004:364), enligt vilken enbart den omständigheten att käranden har lidit ekonomisk skada till följd av en förmögenhetsförlust som inträffat i en annan medlemsstat inte innebär att kärandens hemvist (i detta fall företgets säte) ska betraktas som den ort där skadan inträffat. Domstolen i första instans påpekade vidare att EU-domstolens rättspraxis i fråga om skadeståndstalan för skador som uppkommit till följd av en överträdelse av konkurrenslagstiftningen inte är tillämplig i fråga om domstols behörighet, eftersom det i förevarande fall inte var klaganden, utan dess dotterbolag med säte i andra medlemsstater i Europeiska unionen, som förvärvade lastbilarna och som lidit den faktiska skadan på grund av snedvridningen av prisbildningen. I avsaknad av en lämplig anknytningsfaktor skapar klagandens säte, varvid avses klaganden i egenskap av kontrollerande bolag i koncernen, följaktligen inte en tillräckligt nära koppling mellan saken i målet och de ungerska domstolarna och det saknas därför stöd för att använda kriteriet om behörighet grundat på klagandens hemvist.

- 6 Den domstol i andra instans som prövade klagandens överklagande fastställde genom beslut det beslut som fattats i första instans. Domstolen i andra instans prövade grunderna för överklagandet och fann följande. Lastbilarna hade inte köpts av klaganden, utan klaganden hade i sin stämmingsansökan endast gjort gällande att den relevanta faktorn för att fastställa behörigheten är dess centrum för intressen och ekonomiska verksamhet, vilket enligt klagandens mening innebär att den ort där klaganden har sitt säte är den ort där skadan inträffade, eftersom klaganden är moderbolag i koncernen. Som en komplettering till de skäl som angavs av domstolen i första instans påpekade domstolen i andra instansen att teorin om ekonomisk enhet enligt EU-domstolens rättspraxis endast är tillämplig för att fastställa ansvaret för överträdelse av konkurrenslagstiftningen och att den inte kan tolkas *e contrario* i förhållande till den skadelidande. Enligt domstolen i andra instans utgör inte heller de domstolsavgöranden som klaganden åberopat stöd för klagandens ståndpunkt. Den erinrade om att det enligt artikel 7 led 2 i Bryssel Ia-förordningen är den plats där skadan inträffade som är relevant och att denna plats ska bestämmas med hänsyn till sätet för det [bolag] som lidit skada, och inte med hänsyn till sätet för det [kontrollerande] bolaget eller omständigheterna kring den transaktion som detta bolag genomfört. Domstolen i andra instans ansåg därför att varken begreppet företag eller teorin om ekonomisk enhet som åberopats av klaganden var relevanta för frågan om domstols behörighet och enligt den domstolen är det irrelevant för frågan om domstols behörighet vilken enhet som utövar kontroll över den skadelidande. I likhet med domstolen i första instans framhöll domstolen i andra instans att det i det aktuella målet inte var klaganden som köpt och betalat för de lastbilar som kartellen avsåg, utan dess dotterbolag, och att skadan därför inte vållades klaganden, utan dess dotterbolag. Den tillade att behörigheten för den domstol som handlägger målet enligt EU-domstolens tolkning i domen av den 21 maj 2015, CDC Hydrogen Peroxide (C-352/13, EU:C:2015:335), är begränsad till den skada som uppkommit för ett bolag med säte inom domstolens domkrets, vilket innebär att den anknytningsfaktor som utgörs av platsen där skadan inträffade inte kan ändras, särskilt genom att den skadelidande tillämpar teorin om ekonomisk enhet, som inte erkänns i reglerna om fastställande av domstols behörighet.
- 7 Klaganden har överklagat och yrkat att beslutet ska upphävas och att målet ska återupptas vid de domstolar som tidigare handlagt målet. Klaganden har gjort gällande att dessa domstolar tolkade artikel 7 led 2 i Bryssel Ia-förordningen på ett felaktigt sätt och rättsstridigt avskrev målet. Klaganden anser att teorin om ekonomisk enhet också är relevant för att fastställa domstolens behörighet, eftersom klaganden, i egenskap av det bolag som ensamt har kontroll över koncernen, fastställer den ekonomiska strategin för de bolag som ingår i koncernen, varigenom klaganden direkt påverkas av dessa bolags vinst- eller förlustbringande verksamhet. Begreppet företag måste därför tolkas så att det avser en enhet. Klaganden har i detalj redogjort för EU-domstolens rättspraxis om domstols behörighet i skadeståndstalan i samband med brott mot konkurrenslagstiftningen. Klaganden har tillagt att domstolen i andra instans gjorde en felaktig tolkning av den ovannämnda domen i målet CDC Hydrogen Peroxide, eftersom förvärvet av de aktuella fordringarna, även om det i själva

verket inte – såsom EU-domstolen påpekade i det målet – syftade till att talan skulle väckas i flera mål vid samma domstol, uppstod en sådan koppling just på grund av begreppet ekonomisk enhet.

- 8 I sin svarsinlaga till följd av överklagandet har motparten yrkat att beslutet ska fastställas. Motparten har gjort gällande att klaganden inte förvärvade en enda av de lastbilar som var föremål för kartellen och det var därför inte motparten som lidit skada. Den teori om ekonomisk enhet som klaganden har åberopat kan enligt motpartens mening inte tolkas på det sätt som klaganden hävdar. En sådan tolkning saknar rättslig grund och stöds inte av EU-domstolen, som inte i något av sina avgöranden har beaktat möjligheten att tillämpa en sådan teori med avseende på den skadelidande, inte heller i exempelvis domen av den 6 oktober 2021, Sumal (C-882/19, EU:C:2021:800), som meddelades efter det att det slutliga beslutet hade meddelats. Enligt motparten stöder den sistnämnda domen inte på något sätt klagandens tillämpning av teorin om ekonomisk enhet. Motparten upprepar de argument som denne tidigare framfört i samband med relevanta beslut av EU-domstolen och som i huvudsak överensstämmer med de lägre domstolarnas tolkning.

Nationell lagstiftning och unionslagstiftning

- 9 Enligt artikel 101.1 FEUF är alla avtal mellan företag, beslut av företagssammanslutningar och samordnade förfaranden som kan påverka handeln mellan medlemsstater och som har till syfte eller resultat att hindra, begränsa eller snedvrída konkurrensen inom den inre marknaden oförenliga med den inre marknaden och förbjudna.
- 10 I artikel 7 led 2 i Bryssel Ia-förordningen föreskrivs att talan mot en person som har hemvist i en medlemsstat får väckas i en annan medlemsstat, om talan avser skadestånd utanför avtalsförhållanden, vid domstolen för den ort där skadan inträffade eller kan inträffa.
- 11 Enligt artikel 240.1 i a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (2016 års lag CXXX om civilrättsliga förfaranden) ska domstolen på eget initiativ avskriva förfarandet i varje skede av förfarandet i följande fall:
- b) Om det inte finns någon grund för att ge ungerska domstolar behörighet, varvid behörigheten dock kan grundas på att svaranden inställer sig, men
 - ba) svaranden inte har ingett något skriftligt svaromål, eller
 - bb) svaranden har åberopat en invändning om bristande behörighet för domstolen.

EU-domstolens praxis

- 12 EU-domstolen har hittills vid flera tillfällen i sin rättspraxis behandlat frågor om domstols behörighet i skadeståndsmål som rör karteller.
- 13 I mål C-352/13, CDC Hydrogen Peroxide, betonade domstolen, när det gäller fastställandet av den ort där den skadevållande händelsen inträffat, att fastställandet av behörighet på grundval av detta kriterium är beroende av att det kan fastställas att det i denna domstols domkrets inträffat en konkret händelse bestående i antingen att avtalet om konkurrensbegränsande samverkan slutgiltigt har slutits, eller att den överenskommelse som i sig orsakat den skada som en köpare påstås ha lidit ingicks (dom av den 21 maj 2015, CDC Hydrogen Peroxide, C-352/13, EU:C:2015:335, punkt 50). I det aktuella fallet var det däremot inte möjligt att fastställa domstolens behörighet på detta sätt, eftersom de avtal som låg till grund för kartellen ingicks successivt på olika platser och på olika sätt. I detta avseende har skadan inträffat (lidits) på den plats där den skadliga händelsen har sina skadliga effekter.
- 14 I sin dom i målet flyLAL-Lithuanian Airlines, C-27/17, konstaterade EU-domstolen att den ort där skadan inträffade inte kan tolkas extensivt i sådan utsträckning att begreppet omfattar varje ort där man kan märka de skadliga följderna av en omständighet som redan har förorsakat en skada som faktiskt har uppkommit i en annan ort. Detta innebär att det inte omfattar den ort där den drabbade har lidit en förmögenhetsskada som är en följd av en initial skada som uppkommit och drabbat denne i en annan medlemsstat (dom av den 5 juli 2018, flyLAL-Lithuanian Airlines, C-27/17, EU:C:2018:533, punkt 32).
- 15 Mål C-451/18, Tibor-Trans, var den första begäran om förhandsavgörande i den s.k. lastbilskartellen, som också gett upphov till detta mål. I sin dom av den 29 juli 2019, Tibor-Trans, C-451/18, EU:C:2019:635, punkt 25, framhöll domstolen att uttrycket ”den ort där skadan inträffade” avser både den ort där skadan uppkom och den ort där den skadevållande händelsen inträffade, vilket medför att talan kan väckas mot svaranden vid domstolen på den av dessa två orter som käranden väljer. EU-domstolen konstaterade också att den påstådda skadan i det nationella målet huvudsakligen var ett resultat av merkostnader till följd av konstlat höga priser på lastbilar och därför föreföll att vara den omedelbara följden av överträdelsen av artikel 101 FEUF och således utgjorde en direkt skada som i princip kan grunda behörighet för domstolarna i den medlemsstat där skadan uppkom (dom av den 29 juli 2019, Tibor-Trans, C-451/18, EU:C:2019:635, punkt 31). När den marknad som påverkas av det konkurrensbegränsande beteendet finns i den medlemsstat där den påstådda skadan sägs ha uppkommit, ska den ort där skadan uppkom anses vara i den medlemsstaten, vad gäller tillämpningen av artikel 7 led 2 i Bryssel Ia-förordningen (dom av den 29 juli 2019, Tibor-Trans, C-451/18, EU:C:2019:635, punkt 33). Den lösningen svarar nämligen mot målen om närhet och förutsebarhet för behörighetsreglerna, dels eftersom domstolarna på platsen för den relevanta marknaden är bäst lämpade att pröva sådana mål om skadestånd, dels eftersom en ekonomisk aktör som ägnar sig åt konkurrensbegränsande beteenden rimligen kan vänta sig att talan kan komma att väckas mot denne vid domstolarna i den ort där dennes beteende har snedvridit en

sund konkurrens (dom av den 29 juli 2019, Tibor-Trans, C-451/18, EU:C:2019:635, punkt 34).

- 16 I domen i målet Volvo m.fl., C-30/20, utvecklade EU-domstolen sin rättspraxis och konstaterade att artikel 7 led 2 i Bryssel Ia-förordningen ska tolkas på så sätt att det, på en marknad som påverkas av hemlig samordning om fastställande och höjning av priset på varor, antingen är domstolen i den ort där det företag som anser sig ha lidit skada har köpt de varor som påverkats av det samordnade förfarandet eller – om företaget gjort inköpen på flera platser – domstolen i den ort där företaget har sitt säte som är internationellt och lokalt behörig att, med hänvisning till den ort där skadan uppkom, pröva en talan om ersättning för skada som orsakats av dessa förfaranden i strid med artikel 101 FEUF (dom av den 15 juni 2021, Volvo m.fl., C-30/20, EU:C:2021:604, punkt 43).
- 17 I domen i målet Sumal, C-882/19, slog domstolen fast att den som har lidit skada till följd av ett företags konkurrensbegränsande förfarande kan väcka skadeståndstalan utan åtskillnad mot antingen ett moderbolag som i ett beslut påförts böter av kommissionen för detta förfarande eller ett dotterbolag till detta bolag som inte omfattas av detta beslut, när dessa tillsammans utgör en ekonomisk enhet (dom av den 6 oktober 2021, Sumal, C-882/19, EU:C:2021:800, punkt 67). När den marknad som påverkas av det konkurrensbegränsande beteendet finns i den medlemsstat där den påstådda skadan påstås ha uppkommit, ska den ort där skadan uppkom anses vara i den medlemsstaten, vad gäller tillämpningen av artikel 7 led 2 i Bryssel Ia-förordningen (dom av den 6 oktober 2021, Sumal, C-882/19, EU:C:2021:800, punkt 66).

Skälen till att ett förhandsavgörande från EU-domstolen begärs

- 18 Kúria anser att svaren på de frågor som ställts krävs både för att lösa tvisten Kúria har att pröva och för att säkerställa en enhetlig tolkning och tillämpning av artikel 7 led 2 i Bryssel Ia-förordningen. Det finns ingen fast rättspraxis från EU-domstolen i detta avseende, och de möjliga svaren kan inte heller anses vara så uppenbara att ”det inte finns utrymme för något rimligt tvivel” (dom av den 6 oktober 1982, Sri CILFIT m.fl., 283/81, EU:C:1982:335, punkt 21).
- 19 Enligt den domstol i andra instans som prövade det nationella målet saknar de ungerska domstolarna behörighet att pröva den tvist som moderbolaget väckt. Enligt den domstolens mening skulle det strida mot principerna om processekonomi och effektivitet i förfarandet om de ungerska domstolarna skulle pröva skadeståndskrav som framställs av företag som till största delen har sitt säte utomlands och som grundar sig på motorfordonsavtal som ingåtts utanför Ungern. Klaganden kan inte heller anses vara en indirekt köpare av lastbilarna och skadan har inte inträffat i moderbolaget utan i dess dotterbolag. Moderbolaget kan endast lida en ekonomisk skada, vilket inte motiverar att domstolen på den ort där detta bolag har sitt säte är behörig att döma som den ort där skadan inträffade. Klaganden åberopar inte förvärv som gjorts i Ungern till stöd för sitt påstående att

de ungerska domstolarna är behöriga, utan att det är här som den ekonomiska verksamheten och koncernens intressen är koncentrerade, vilket inte utgör en grund för den domstolsbehörighet som föreskrivs i artikel 7 led 2 i Bryssel Ia-förordningen.

- 20 Det är ostridigt att EU-domstolen i sin rättspraxis har utvecklat teorin om ekonomisk enhet, enligt vilken den som drabbats av ett konkurrensbegränsande förfarande kan väcka talan om skadestånd mot en av de juridiska personer som ingår i koncernen. På så sätt har den skadelidande, för att säkerställa en effektiv efterlevnad av konkurrenslagstiftningen således möjlighet att väcka talan om skadestånd antingen mot moderbolaget eller mot ett av dess dotterbolag, oberoende av vilket av dem som av kommissionen, i dess beslut, har konstaterats ha brutit mot konkurrenslagstiftningen (dom av den 6 oktober 2021, Sumal, C-882/19, EU:C:2021:800).
- 21 EU-domstolens rättspraxis är också enhetlig med avseende på att deltagarna i en konkurrensbegränsande samverkan, inte kan vara ovetande om att köparna av varorna i fråga är etablerade på den marknad som påverkas av de samordnade förfarandena och att de därför, på grundval av kravet på förutsebarhet, måste räkna med att en talan kan väckas mot dem i vilken som helst av de berörda medlemsstaterna (dom av den 15 juli 2021, Volvo m.fl., C-30/20, EU:C:2021:604, punkterna 38 och 42).
- 22 EU-domstolen har dock ännu inte, i samband med tolkningen av artikel 7 led 2 i Bryssel Ia-förordningen, uttalat sig om huruvida teorin om ekonomisk enhet även är tillämplig på den skadelidande.
- 23 Kúria har hittills inte heller avgjort något mål som rör den rättsfråga som begäran om förhandsavgörande avser, men flera mål med liknande föremål är för närvarande anhängiggjorda vid domstolen, vilket innebär att Kúria inte kan undvika att svara.
- 24 Kúria anser att det aktuella målet kännetecknas av att de lägre instanserna, ställda inför motpartens invändning om bristande behörighet, beslutade att avskryva målet med motiveringen att det inte förelåg någon skada för moderbolaget och att moderbolaget inte kunde åberopa den skada som dotterbolagen lidit såsom en indirekt skada. Även om dessa frågor rör saken i målet behöver de besvaras för att det ska kunna avgöras vilken domstol som är behörig, eftersom det är en preliminär fråga huruvida moderbolagets säte kan utgöra en grund för de ungerska domstolarnas behörighet, såsom den plats där skadan inträffade i den mening som avses i artikel 7 led 2 i Bryssel Ia-förordningen, det vill säga om och hur teorin om ekonomisk enhet kan tillämpas *e contrario*.
- 25 De faktiska omständigheterna i målet kännetecknas även av att inte alla dotterbolagen hörde till moderbolaget under den period då den priskartell som konstaterades i Europeiska kommissionens beslut var verksam, och att de därför inte heller var en del av koncernen när de gjorde sina omtvistade förvärv. För det

fall EU-domstolen anser att moderbolagets säte är en rättslig faktor som, i egenskap av den plats där skadan inträffade, kan leda till behörighet för domstolen att pröva skadeståndsanspråk med avseende på skador som dess dotterbolag lidit, uppstår frågan om det faktum att inte alla bolag tillhörde moderbolaget vid den tidpunkt då skadan inträffade är relevant.

[utelämnas]

Budapest, den 7 juni 2022.

[underskrifter]

[utelämnas]

ARBETSdokUMENT